

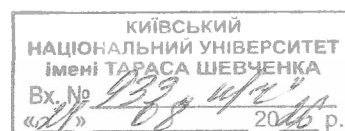
Голові разової спеціалізованої вченої ради
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
доктору філологічних наук, професору,
професору кафедри теорії та практики
перекладу романських мов
імені Миколи Зерова
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Смущинській Ірині Вікторівні

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора філологічних наук, професора,
завідувача кафедри романо-германської філології та професійної комунікації
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
КОСОВИЧ Ольги Василівни
про дисертацію **СИЗЬКО Марії Федорівни**
«Вплив мов корінного населення Еквадору
на лексичні та синтаксичні особливості іспанської мови
(на матеріалі публіцистичного дискурсу Еквадору)»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія

Актуальність дисертаційного дослідження Сизько Марії Федорівни зумовлена комплексом наукових, соціолінгвістичних, культурних і методологічних чинників, що відображають сучасний стан контактної лінгвістики, медіалінгвістики та досліджень іспаномовної варіативності в постколоніальному просторі.

Сучасна контактна лінгвістика та медіалінгвістика активно звертаються до проблем функціонування автохтонних елементів у домінантних мовах постколоніальних суспільств. Історично зумовлена взаємодія іспанської з цими мовами сформувала автохтонний компонент еквадорської іспанської, який не є периферійним, а системоутворювальним чинником регіональної варіантності. Через добір лексичних засобів, моделі

пояснення, перекладу чи маркування індигенізмів журналістські тексти конструюють уявлення про автохтонність, територію, колективну пам'ять, екологічну справедливість і права корінних народів.

Соціальна актуальність дослідження підсилюється тим, що в сучасному еквадорському суспільстві концепти на кшталт *Pachamama, minga, ayllu, justicia indígena, defensa del territorio* виходять за межі локального вжитку й набувають статусу символічних маркерів суспільних дискусій. Мовні практики тісно пов'язані з ідеологіями ідентичності, репрезентації та культурної легітимності, а медійний простір інституційно оформлює ці процеси. Аналіз індигенізмів у публіцистиці 2019–2024 років дозволяє простежити, як саме медіа балансують між стратегіями нормалізації (індигенізм як частина медіа-норми) та екзотизації / «іншування» (акцентоване пояснення, графічне виділення, дистанціювання), залежно від жанру, тематики та очікуваної аудиторії.

Наукова актуальність полягає в необхідності інтеграції кількох теоретичних підходів. Контактна лінгвістика детально описує механізми запозичення та структурних змін, однак рідко розглядає медіадискурс як окремий домен стабілізації контактних форм. Дискурсивні студії та аналіз медіа демонструють ідеологічну функцію журналістських текстів, проте індигенний компонент у еквадорському контексті зазвичай не стає об'єктом системного корпусного аналізу. Соціопрагматичні дослідження показують, що вибір мовних ресурсів відображає орієнтацію на аудиторію та позиційність автора, однак зв'язок між частотністю індигенізмів, їх прагматикою, індексикальною функцією та синтаксичною інтеграцією залишається недостатньо описаним. Відсутньою є інтегрована модель, що поєднує корпусний опис (частотність, розподіл за жанрами й доменами, KWIC-конкорданси) з теорією індексації соціальних значень, мовних ідеологій та audience design.

Методологічна актуальність зумовлена розвитком корпусної лінгвістики та кількісних методів, які забезпечують відтворюваність і

верифікованість результатів. Спеціально сформований авторський корпус обсягом 822 425 слововживань (1616 текстів з восьми провідних еквадорських медіа за 2019-2024 роки) дозволяє перейти від інтуїтивного опису до системного моделювання контактної динаміки. Лінгвістичний аналіз індигенізмів на лексичному, синтаксичному та дискурсивно-ідеологічному рівнях у сучасному еквадорському медіадискурсі залишається недостатньо розробленим як у вітчизняній, так і у світовій науці. Саме ця дослідницька прогалина підтверджує своєчасність і необхідність представленої розвідки, яка пропонує інтегровану аналітичну модель «частотність → прагматика → індексація → синтаксична інтеграція» та обґрунтовує інкорпоративний характер мовного контакту на синтаксичному рівні.

Обґрунтованість наукових положень і висновків не викликає сумнівів. Авторка демонструє глибоке опанування теоретичним апаратом контактної лінгвістики (Thomason, Winford, Mufwene), соціолінгвістики варіативності, теорії індексації соціальних значень, моделі audience design та аналізу мовних ідеологій. Теоретичні положення не подаються як механічний огляд, а слугують основою для інтегрованої аналітичної моделі, у межах якої індигенізми розглядаються не лише як лексичні запозичення, а як багаторівневий ресурс частотної стабілізації, синтаксичної інтеграції та ідеологічного позиціонування. Методологічна база поєднує корпусний аналіз (частотні списки, розподіл за жанрами і роками, KWIC-конкорданси), соціолінгвістичний підхід і дискурсивний аналіз, що забезпечує взаємодоповнюваність інструментів і верифікованість результатів. Корпус обсягом понад 800 тисяч слововживань (у англomовній анотації зазначено близько 1,6 млн токенів) охоплює вісім провідних еквадорських медіа різних жанрів і тематичних сфер, що гарантує репрезентативність матеріалу.

Достовірність результатів підкріплюється структурною цілісністю роботи (три основні розділи з логічним поглибленням аналізу), чіткою послідовністю викладу та надійною емпіричною базою. Висновки кожного

розділу органічно впливають з попереднього аналізу. Особливо переконливими є результати щодо тематичної концентрації індигенізмів, континууму «лексема → конотація → соціальний індекс», типології синтаксичних моделей інтеграції (дефініційні, апозитивні, альтернативні, цитатні, делеговані, гібридно-перелікові) та стратегій нормалізації / екзотизації. Авторка уникає категоричних тверджень без доказової бази; кожне положення супроводжується корпусними даними. Апробація результатів у наукових публікаціях і на конференціях додатково підтверджує достовірність.

Наукова новизна дисертаційного дослідження визначається на кількох рівнях. Уперше створено спеціалізований корпус еквадорської публіцистики 2019–2024 рр. для аналізу індигенного компонента. Запропоновано інтегровану модель дослідження індигенізмів як багаторівневого ресурсу, що поєднує корпусні методи з теорією індексації соціальних значень. Розроблено оригінальний континуум «лексема → конотація → соціальний індекс» і типологію синтаксичних моделей інтеграції індигенного матеріалу. Установлено, що контакт має інкорпоративний характер (відсутнє системне перенесення граматичних принципів індигенних мов). Ці положення становлять внесок у контактну лінгвістику, соціолінгвістику варіативності та медіалінгвістику.

Практична цінність дослідження є очевидною й багатоаспектною. Отримані результати можуть бути безпосередньо інтегровані у викладання низки лінгвістичних дисциплін: соціолінгвістики (зокрема при вивченні варіативності та соціальної стратифікації мови), контактної лінгвістики (аналіз міжмовних впливів і явищ мовного контакту в еквадорському контексті), медіадискурсу (дослідження особливостей мовної репрезентації в сучасних медіа) та корпусних методів (практичне застосування кількісного й якісного аналізу великих масивів текстових даних).

Крім того, матеріали дослідження мають прикладне значення для лексикографічної та редакційної практики: вони можуть слугувати джерелом

для уточнення словникових статей, розробки рекомендацій щодо норми та варіантності, а також для підготовки стилістичних і редакторських посібників, орієнтованих на іспанську мову Еквадору.

Окрему цінність становить можливість використання результатів при створенні та викладанні спецкурсів з іспанської мови Еквадору та міжкультурної комунікації, де студенти отримують можливість працювати з автентичними даними та сучасними аналітичними підходами.

Важливо також підкреслити, що розроблений аналітичний інструментарій є відтворюваним, методологічно прозорим і достатньо гнучким, щоб його можна було ефективно застосовувати при керівництві студентськими курсовими, кваліфікаційними та магістерськими дослідженнями. Це сприяє формуванню в майбутніх фахівців навичок самостійної роботи з корпусними даними, критичного аналізу мовних явищ і побудови науково обґрунтованих висновків.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Робота складається з анотації (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, списку ілюстративного матеріалу та додатків. Повний обсяг дисертації становить 350 сторінок, основний зміст викладено на 191 сторінці (до загальних висновків). У дисертації подано інвентарі індігенізмів, топонімів, етнонімів та інших одиниць у додатках.

Дисертація написана державною мовою та оформлена у вигляді рукопису. Її оформлення відповідає вимогам, визначеним наказом МОН України № 40 від 12.01.2017 року.

У вступі викладено актуальність теми роботи, її зв'язок із сучасними напрямками контактної лінгвістики, соціолінгвістики варіативності, медіалінгвістики та дискурс-аналізу; визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження. Науковий апарат дослідження визначено точно, відповідно до теми дисертаційної роботи із урахуванням результатів досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців. У цій структурній частині

окреслено теоретико-методологічну основу роботи, наукову новизну, теоретичне і практичне значення дослідження, подано інформацію про апробацію результатів дослідження, його структуру та обсяг, а також сформульовано положення, що виносяться на захист.

У *першому розділі* дослідження проаналізовано стан розробленості проблеми мовного контакту та публіцистичного дискурсу в сучасному лінгвістичному вимірі. Розглянуто мовний контакт як лінгвістичне явище, соціолінгвістичні параметри мовної варіативності, особливості публіцистичного дискурсу, специфіку іспанської мови Еквадору в умовах мовного контакту, а також можливості критичного дискурсивного аналізу та корпусних досліджень. Обґрунтовано теоретичні засади аналізу індигенізмів як багаторівневого ресурсу, що поєднує лексичну, синтаксичну та дискурсивно-ідеологічну площини.

У *другому розділі* здійснено опис публіцистичного корпусу еквадорських медіа як матеріалу дослідження (обсяг 822 425 слововживань, 1616 текстів восьми провідних видань за 2019–2024 роки), розроблено аналітичну модель дослідження публіцистичного дискурсу, визначено індигенізми як об'єкт корпусного аналізу та охарактеризовано корпусні інструменти й процедури аналізу. Запропоновано інтегровану модель, що поєднує корпусно-кількісний опис із дискурсивно-прагматичною інтерпретацією та аналізом індексації соціальних значень.

У *третьому розділі* дисертації досліджено лексичні та синтаксичні прояви мовного контакту в публіцистичному дискурсі Еквадору. Проаналізовано індигенізми, їх семантичні та прагматичні характеристики, частотність і функціонування в корпусі, синтаксичну організацію індигенного матеріалу та межі структурного впливу, а також дискурсивні функції лексичних і синтаксичних контактних одиниць у ЗМІ. Виділено типологію синтаксичних моделей інтеграції, обґрунтовано інкорпоративний характер контакту та запропоновано континуум «лексема → конотація → соціальний індекс».

Завершується робота розгорнутими висновками, які впливають з її змісту та слугують віддзеркаленням основних результатів дисертаційного дослідження. Вони чітко сформульовані, логічно побудовані і повною мірою відповідають завданням і розкривають основні результати роботи.

Додатки дисертаційного дослідження містять інвентар індігенізмів у публіцистичному корпусі (2019–2024), інвентар топонімів, а також інвентар етнонімів, демонімів і мов, що забезпечує верифікованість і відтворюваність отриманих результатів.

Повнота викладу результатів дослідження у публікаціях. Основні положення дисертації відображено у чотирьох наукових працях, опублікованих у фахових виданнях України, та апробовано на трьох наукових конференціях. Тематика публікацій повністю відповідає змісту дисертаційного дослідження і системно охоплює його ключові аспекти – від теоретичних засад контактної лінгвістики та особливостей еквадорського варіанта іспанської мови до корпусного аналізу індігенізмів, їх семантико-прагматичних характеристик, лінгвокультурних метафор і дискурсивно-ідеологічних функцій у медіадискурсі.

Апробація матеріалів на трьох наукових конференціях підтверджує широту представлення результатів: від варіативних особливостей еквадорського варіанта іспанської мови до лексичних слідів мов кечуа і шуар у публіцистичному дискурсі та функціонування індігенізмів як маркерів національної автентичності й ідеологічного фреймінгу.

Таким чином, результати дослідження викладені у публікаціях повно, послідовно і без суттєвих прогалин: теоретичні, корпусні, лексико-семантичні, прагматичні та дискурсивно-ідеологічні аспекти дисертації знайшли адекватне відображення у наукових працях здобувачки.

Дискусійні положення і зауваження. Позитивно оцінюючи загальний науковий рівень дисертаційного дослідження, вважаємо за необхідне висловити такі зауваження та побажання, які, сподіваємося, сприятимуть

подальшому поглибленню наукової дискусії навколо порушеної проблематики:

1. У дисертації переконливо показано різні ступені інтегрованості індигенізмів – від повної нормалізації до експліцитного маркування. Водночас критерії розмежування цих ступенів могли б бути чіткіше операціоналізовані (наприклад, через кількісні пороги частотності чи типи супровідних конструкцій), що посилювало б відтворюваність класифікації.

2. Континуум «лексема → конотація → соціальний індекс» є евристично цінним. Бажано було б детальніше окреслити механізми переходу між етапами та можливі зворотні або паралельні траєкторії, особливо в різних жанрах і тематичних сферах.

3. Типологія синтаксичних моделей інтеграції є структурованою і добре ілюстрованою. Питання вичерпності типології та можливості її застосування до інших контактних ситуацій (наприклад, у медіадискурсі інших андських країн) залишається відкритим і перспективним для подальших досліджень.

4. Стратегії нормалізації та екзотизації залежать від жанру, тематики та очікуваної аудиторії. Рецептивний аспект (як різні сегменти аудиторії декодують індигенізми залежно від культурної компетенції) представлений менш розгорнуто і міг би стати предметом окремого аналізу.

5. Авторські термінологічні пропозиції (зокрема, щодо індексації та моделей інтеграції) продуктивні. Їхнє співвідношення з усталеними категоріями контактної лінгвістики та теорії індексальності можна було б окреслити ще детальніше, щоб підкреслити специфіку запропонованого підходу.

Викладені зауваження жодною мірою не применшують наукової вартості рецензованої праці, адже вони мають переважно дискусійний характер і є свідченням наукової глибини дослідження, що природно породжує питання, відповіді на які виходять за межі одного дисертаційного дослідження і окреслюють перспективні напрями подальших наукових розвідок.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Дотримання принципів академічної доброчесності у рецензованій дисертації не викликає жодних зауважень. Цитування джерел є коректним і послідовним, посилання на праці інших дослідників є точними і повними, а запозичені ідеї чітко відмежовані від власних міркувань авторки. Дисертація є самостійною науковою працею, виконаною з дотриманням усіх норм наукової етики.

Загальний висновок. Дисертація Сизько Марії Федорівни «Вплив мов корінного населення Еквадору на лексичні та синтаксичні особливості іспанської мови (на матеріалі публіцистичного дискурсу Еквадору)» є завершеним самостійним дослідженням, яке відповідає вимогам, передбаченим пунктами 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасуванням рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024), та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України № 759 від 31.05.2019), а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія, галузь знань 03 Гуманітарні науки.

Офіційний опонент

доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри
романо-германської філології
та професійної комунікації
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Ольга КОСОВИЧ

Засвідчую:
Голова відділу кадрів

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 923/14/24
«14» 08 2024 р.